

סיכום פרשת וילך

פרק ל"א: משה מחזק את ישראל ואת יהושע לפני מותו, כותב את התורה ומצווה את דיני הקהל, ה' מורה למשה לכתוב את שירת האזינו, משה כותב את השירה ומוסר אותה לבני

פסוקים א' - ו' לאחר שהשלים משה רבינו את כל הדברים שאמר בפרשה הקודמת, הלכו כל בני איש לאהל, וילך משה אל מחנה ישראל להיפרד מהם לפני מותו וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל, (והלך לכל אהל ואוהל בנפרד ולא כמו בפרשת ניצבים ששם הוא כינס אותם): אני היום בן מאה ועשרים שנה שביום זה נולדתי וביום זה אמות, ולכן אני לא יכול לצאת ולבוא לפניכם למלחמה מפני שה' נטל ממני את הרשות להנהיג את עם ישראל ונתנה ליהושע, (וא"א לומר שלא היה לו כח לצאת ולבוא שהרי נאמר בהמשך שלא נס לחה), פירוש נוסף: לא אוכל לצאת ולבוא בדברי תורה מפני שנסתמו ממנו כח מסירת התורה והחכמה, בגלל שה' אמר אלי שלא אכנס לארץ ישראל.

משה
מחזק
את בני

אך אל תפחדו לצאת למלחמה בלעדי מפני שה' אלוקיך הוא העובר לפניך והוא ישמיד את הגוים שנמצאים בארץ ישראל ויתנם לפניך וירשתם, וכן יהושע ינהיג אתכם במקומי כפי שה' דיבר, וה' יעשה לגויים שבא"י כפי שעשה לסיחון ולעוג מלכי האמורי וליושבי ארצם שהשמידם מפנינו.

וה' ימסור אותם בידיכם ותעשו להם כפי שצויתי אתכם "לא תחיה כל נשמה", חזקו ואמצו ואל תפחדו ואל תשברו מפניהם כי ה' הולך עמך במלחמה ולא יתן לך רפיון להיות נעזב ממנו.

פסוקים ז' - ט' ויקרא משה ליהושע ויאמר לו לעיני כל ישראל: אתה תביא את העם הזה ביחד עם הזקנים לפי דעתם ועצתם אל ארץ ישראל ותחלק להם אותה לנחלות, אבל הקב"ה אמר ליהושע: אתה תביא את בני לפי דעתך אפילו תביא בעל כרחם מפני שמנהיג אחד לדור ולא ב' מנהיגים, וה' ההולך לפניך הוא יהיה עמך ולא יתן לך רפיון להיות נעזב ממנו, ואל תפחד ולא תישבר.

משה
מחזק
את
יהושע

ויכתוב משה את התורה לאחר שנשלמה כולה מבראשית עד "לעיני כל ישראל", ויתנה אל הכהנים שהם בני לוי שנושאים את ארון ברית ה', ואל כל זקני הסנהדרין שילמדו אותה את בני.

פסוקים י' - י"ג משה מצוה את ישראל, שבסוף שבע שנים בחג הסוכות שעדיין נחשב שנת שמיטה מפני התבואה שגדלה בשביעית ונקצרת כעת, כלומר בשנה השמינית בזמן שכל ישראל עולים לרגל לבית המקדש בחג הסוכות, תקרא (יהושע, ולאחר מותו המלך, וכשאינן מלך גדול הדור) את כל התורה הזאת - ספר דברים ויעמוד על בימה של עץ בעזרת נשים בביהמ"ק מול כל ישראל שקול הקריאה ישמע באזניהם.

מצוות
הקהל

ובאותו זמן תאסוף את כל עם ישראל ובכללם האנשים נשים וטף (גברים ללמוד הנשים לשמוע והטף לתת שכר למביאייהם) והגר תושב, בכדי שישמעו וילמדו ויפחדו מה', ושישמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת, ובניהם הקטנים שהגיעו לחינוך שעדיין לא למדו, ישמעו וילמדו ואבותיהם ירגילו אותם לפחד מה' כל הימים עד מותם. ומצוה זו נוהגת, מכיבוש הארץ וחלוקתה.

פסוקים י"ד - י"ז ויאמר ה' אל משה, הרי הגיע זמנך למות, תקרא ליהושע ותתיצבו באהל מועד ואזרז אותו שיתחזק במלחמה, וילך משה ממחנה ישראל שהיה שם ביחד עם יהושע ויתייצבו מחוץ לאוהל מועד.

עתידיים
ישראל
לעבוד
ע"ז

וירא אליהם ה' בעמוד הענן שהיה על פתח המשכן, ויאמר ה' אל משה, אתה הולך למות ונפשך תעלה למקום אבותיך, ולאחר מותך עם ישראל יקומו ויטעו אחרי אלוהי גויי הארץ שהם באים בתוכם, והם יעזבו אותי ויפרו את הברית שכרתי אתם.

ויתחזק רוגזי בעם ישראל בזמן ההוא, ואעזוב אותם, ואסתיר פני כאילו אני רואה בצרתם, והגויים יקחו את ממונם, ואביא עליהם צרות רבות, ואז הם יאמרו שבגלל שעזבו את ה' באו עליהם כל הצרות הללו, אך מכיוון שהם עדיין לא ישובו בתשובה שלימה אני אסתיר פני מהם בזמן ההוא להאריך את גלותם, בגלל כל הרעה שעשו שפנו אל אלוהים אחרים.

פסוקים י"ט - כ"ג ומצווה ה' למשה ויהושע עכשיו תכתבו לכם את שירת האזינו שאומר לכם להלן, ומשה ילמד אותה את בני ישראל שתהיה שגורה בלשונם, כדי שהשירה הזאת תהיה לעדות שהתירתי בבני ישראל על הענשים שאביא עליהם.

הציווי
לכתוב
את
שירת
האזינו
וללמדה
לבני

כי כאשר אביא אותם אל ארץ ישראל שנשבעתי לאבותם לתת להם, ארץ שהיא זבת חלב ודבש (שנוטף בה חלב מן העיזים ודבש מהתאנים והתמרים), והם יאכלו וישבעו וישמנו, ואז יפנו אל אלוהים אחרים ויעבדו אותם וכעיסוני, ויפירו את הברית שכרתי עמהם.

וכאשר יבואו עליהם הצרות הרבות, השירה הזאת תהיה לעד לפנייהם שהתירתי בהם, כי לעולם לא תשכח התורה מפי זרעו לגמרי, כי הנני מכיר את היצר הרע שלהם, מהחטאים שלהם היום עוד לפני

שאני מביא אותם אל הארץ אשר נשבעתי לתת להם ועל אחת כמה וכמה כאשר יגיעו לא"י ויאכלו וישבעו, ולכן כבר מעכשיו אני מתרה בהם.

ויכתוב משה ביום מותו את שירת האזינו כפי שה' ציווה אותו וילמדה את בני ישראל. וה' זירז את יהושע בן נון ואמר לו חזק ואמץ כי אתה תביא את בני ישראל אל הארץ שנשבעתי להם ואפילו בעל כרחם, ואני יהיה עמך.

פסוקים כ"ד - כ"ז כשסיים משה לכתוב את ספר התורה עד הסוף, ציווה את הלוויים שנושאים את ארון ברית ה' ואמר להם, תקחו את ספר התורה הזה "ושמתם אותו מצד ארון ברית ה'" - ונחלקו בזה רבי יהודה ורבי מאיר, אחד אומר שהספר תורה היה מונח בתוך הארון, ואחד אומר שמדף היה בולט מהארון וספר התורה היה מונח עליו, והספר תורה היה שם לעד, כי אני יודע את סרבנותך ואת ערפך הקשה לקבל עול מלכות שמים, שהרי עוד כשהייתי חי סרבנים הייתם בה' ויודע אני שאף לאחר מותי תמשיכו להמרות את פי ה' כי כך ה' אמר לי.

משה
כתב את
כל
התורה

פסוקים כ"ח - ל' משה מצווה לכהנים להקהיל את הזקנים והשוטרים ואת כל העם (ולא הקהילום ע"י תקיעת חצוצרות כי אין שלטון ביום המוות) בשביל לדבר באזניהם את השירה הזאת, ולהעיד בהם את השמים והארץ, ואע"פ שנאמר כבר "העידותי בכם היום את השמים וכו'" שם הוא אומר זאת לעם ישראל, וכעת הוא אומר לשמים - "האזינו השמים וכו'".

הקהלת
ישראל
לשירת
האזינו

כי אני יודע שלאחר מותי תשחיתו את דרכיכם ותסורו מן הדרך שצויתי אתכם (ואע"פ שבימי יהושע עדיין לא השחיתו, מפני שתלמידו חביב עליו כגופו וכל זמן שיהושע היה חי היה נראה למשה כאילו הוא בעצמו חי), ותבוא עליכם הרעה באחרית הימים בגלל שתעשו את הרע בעיני ה', ולהכעיסו במעשה ידיכם.

וידבר משה באזני כל קהל ישראל את דברי שירת האזינו, עד שנשלמו דברי השירה.